

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

FRANÇOISE SAGAN

**UN ANUME
SURÂS**

Traducere: RĂZVAN-MARIUS VENTURA

EDITURA ORIZONTURI

Capitolul 1

Petrecuserăm împreună după-amiaza – o după-amiază de primăvară ca atâtea altele – într-o cafenea de pe strada Saint-Jacques. Eram oarecum plictisită, fără vreun motiv anume; mă tot foiam de la tonomat la fereastră, în timp ce Bertrand discuta despre cursul acțiunilor Spire. Îmi amintesc că la un moment dat, sprijinindu-mă de tonomat, am văzut cum se ridică încet discul și se pune de-a curmezișul lectorului, aproape cu zgomot, asemenea unui obraz ce așteaptă o mângâiere. Și, fără să știu de ce, m-am simțit cuprinsă de un violent sentiment de fericire; resimțisem fizic intuiția copleșitoare că aveam să mor într-o zi, că marginea cromată nu va mai simți atingerea mâinii mele, iar ochii nu vor mai simți lumina soarelui.

Întorcându-mă spre Bertrand, am surâs, iar el s-a ridicat. Nu suportă să mă vadă fericită fără el. Clipele mele de fericire trebuiau să constituie doar verigi esențiale ale vieții noastre în comun.

Știam deja oarecum asta, dar în acea zi nu am putut suporta acest gând și m-am întors cu spatele la el. Pianul abia schițase tema din „Lone and Sweet“, continuat fiind de un clarinet, a cărui tentă melodică o știam pe dinafară.

Îl întâlnisem pe Bertrand cu un an înainte, la examene. Ne confruntaserăm cu o săptămână plină de neliniști, iar după aceea eu plecasem în vacanță, la părinți. În ultima seară mă sărutase. Apoi începuse să-mi scrie, mai întâi distrat, după care își schimbase tonul. Urmăream aceste variații cu oarecare înfrigurare, astfel încât la scrisoarea lui în care-mi spunea: „Îmi pare ridicol să-ți fac o asemenea declarație, dar cred că te iubesc“ îi putusem răspunde pe același ton și fără să mint: „Este ridicol să-ți fac o asemenea declarație, dar și eu te iubesc“. Răspunsul îmi venise pe buze firesc sau mai curând prin similitudinea sunetelor. La proprietatea părinților mei, pe malul râului Yonne, nu prea găseai cum să te distrezi. Coboram pe mal, stăteam puțin cu ochii ațintiți la mulțimea de alge, unduitoare, aurii de la suprafață, după care aruncam în apă cu pietricele bătute de ploaie și de vânt, plăcute la atingere, negre și care alunecau sprinten pe luciul râului asemenea unor rândunele. Toată vara mi-a fost gândul doar la Bertrand și la viitor. Stabilirea ritmului unei pasiuni prin scrisori mi se părea îndeajuns întru câtva.

Acum Bertrand era în spatele meu și-mi întindea un pahar. M-am întors și m-am uitat la el. Era întotdeauna oarecum vexat de faptul că nu le onoram discuțiile cu prezența mea. Îmi plăcea totuși destul de mult să citesc, dar mă plictiseau dezbaterile despre literatură, lucru cu care el nu era obișnuit.

– Pui mereu aceeași arie, spuse. Este doar o remarcă, pentru că mie-mi place.

Rostise ultima frază incolor și mi-am amintit că ascultasem prima dată împreună acest disc. Avea mereu mici impulsuri sentimentale, puncte de reper ale relației noastre, care nu-mi rămăseseră în amintire. „Pentru mine nu contează, mi-a venit brusc un gând în minte, mă plictisește, sunt indiferentă la orice, nu sunt nimic, nimic, absolut nimic“; și mă simții gătită de același sentiment de exaltare absurdă.

– Trebuie să merg la unchiul meu, călătorul, spuse Bertrand. Vii cu mine?

El trecu înainte. Nu-l știam pe unchiul călător și nu aveam niciun chef să-l cunosc. Dar ceva în mine mă făcea să merg în spatele unui tânăr cu ceafa rasă, să mă las târâtă, fără să opun rezistență, laolaltă cu micile gânduri glaciale și lunecoase ca niște pești. Mai era în joc și o anumită gingășie. Coboram bulevardul împreună cu Bertrand, iar el mă ținea de mână; pașii noștri se acordau unul cu altul aidoma trupurilor noastre

pe timpul nopților; treceam neobservați, eram amuzanți, asemenea unor imagini.

Mă bucuram de tovărășia lui Bertrand de-a lungul acestui bulevard și pe platforma autobuzului care ne ducea la unchiul voiajor. Zdruncinăturile mă aruncau pe el, iar el râdea și mă îmbrățișa protector. Rămâneam cu capul pe vesta lui, pe umărul său – un umăr de bărbat unde capul meu se simțea atât de bine. Îi respiram parfumul, îl recunoșteam, mă simțeam emoționată. Bertrand era primul meu amant. Cunoscându-l, îmi dădusem seama și de parfumul propriului trup. Doar în contact cu alt trup ți-l poți descoperi pe al tău, în întregul său, mireasma lui, mai întâi cu prudență, apoi cu recunoștință.

Bertrand îmi vorbea despre unchiul voiajor la care nu prea părea să țină. Îmi înfățișa călătoriile sale vrednice de comedii; căci Bertrand își petrecea timpul căutând ceea ce este amuzant la ceilalți, într-atât încât se temeă oarecum să nu-și joace sieși o comedie de care nu ar fi fost conștient. Mie mi se părea comic asta, iar pe el îl înfură.

Unchiul voiajor îl aștepta pe Bertrand la terasa unei cafenele. L-am zărit și i-am spus lui Bertrand că nu arăta deloc rău. Cum deja ne apropiaserăm de el, acesta se ridică.

– Luc, spuse Bertrand, am venit cu o prietenă, Dominique. El este unchiul meu, Luc, călătorul.

Fusesem surprinsă în mod plăcut. Îmi spuneam: „Arată rezonabil unchiul călător“. Avea ochii cenușii, părea obosit, aproape trist. Un bărbat frumos într-un anume fel.

– Cum a fost ultima călătorie? întrebă Bertrand.

– Foarte neplăcută. Am aranjat o succesiune plictisitoare la Boston. Peste tot dădeai de juriști prăfuiți. Nespus de plicticoși. Tu?

– Noi avem examen peste două luni, spuse Bertrand.

Puse accentul pe „noi“. Așa era latura conjugală a Sorbonei. Se vorbea despre examen ca despre un bebeluș.

Unchiul se întoarse spre mine:

– Ai și dumneata examene?

– Da, spusei abia șoptit. (Întotdeauna mă rușinam de ceea ce făceam, oricât de neînsemnat.)

– Nu mai am țigări, zise Bertrand.

Se ridică, iar eu îl urmării cu privirea. Mergea repede, cu ușurință.

Uneori mă făcea să cred că grămada aceasta în care se îmbinau mușchii, reflexele, pielea mată îmi aparținea, ceea ce mi se părea un dar uimitor.

– Și în afară de examene, cu ce te mai ocupi? întrebă din nou unchiul.

– Cu nimic, răspunsei eu. În sfârșit, nu cu cine știe ce.

Am ridicat mâna în semn de descurajare. El mi-o prinse în aer; l-am privit, uluită. Doar o clipă, foarte repede, mă gândii: „Îmi place. Este puținel trecut și-mi place“. Dar el îmi coborî mâna pe masă, surâzând:

– Te-ai murdărit de cerneală pe mâini. Semn bun. Vei reuși la examen și vei fi o avocată strălucitoare, deși nu pari prea vorbăreață.

Începurăm să râdem. Trebuia să mi-l fac prieten.

Dar deja Bertrand se întorsese, iar el și Luc reveni la conversație. Nu ascultam ce spuneau. Luc vorbea rar, cu gesturi largi. Îmi spuneam: „Este chiar tipul seducătorului pentru tinerele de genul meu“. Deja eram pregătită. Nu destul pentru a resimți oarecare neplăcere când ne invită la dejun peste două zile, dar împreună cu soția sa.

Capitolul 2

Înainte de a lua masa la Luc, am petrecut două zile destul de plictisitoare. La urma urmei, ce aveam de făcut? Să învăț puțin pentru un examen care nu mi-ar fi adus mare lucru, să lenevesc la soare, să fiu iubită de Bertrand, fără a-mi da osteneala să răspund la fel. De altfel, țineam la el. Încrederea, gingășia, stima nu mi se păreau lucruri de disprețuit, iar pasiunea nu mă prea preocupa. Această absență a unor veritabile emoții mi se părea modul cel mai firesc de viață. De fapt, a trăi înseamnă a face în așa fel încât să fii cât mai mulțumit posibil. Lucru care nu era chiar la îndemâna oricui.

Locuiam într-un fel de pension de familie unde se aflau doar studenți. Cei din conducere aveau vederi largi și mă puteam întoarce fără probleme la ora unu sau două dimineața. Camera mea era joasă, mare și fără niciun mobilier, deoarece abandonasem repede proiectele mele inițiale de decorare. Nu ceream mare lucru de la un

decor, doar să nu mă stânjenească. Îmi plăcea izul de provincie din casă. Fereastra mea dădea spre o curte închisă de un zid jos, deasupra căreia se chircea în permanență un cer parizian ciuntit, suferind, emoționant și blând, prelungit uneori în perspective ce se întindeau deasupra câte unei străzi sau a vreunui balcon.

Mă trezeam, mergeam la curs, mă întâlneam cu Bertrand, prânzeam împreună. Citeam în biblioteca Sorbonei, vedeam un film, munceam, beam câte o cafea pe terasă, ne întâlneam cu prieteni. Seara mergeam la dans sau ne întorceam acasă la Bertrand, ne lungeam pe patul lui, ne îmbrățișam și discutam îndelung pe întuneric. Eram bine și simțeam întruna în mine, aidoma unui animal cald și viu, gustul plictiselii, al singurătății și, uneori, al exaltării. Îmi spuneam că probabil am probleme cu ficatul.

În acea vineri, înainte de a merge la prânz la Luc, am trecut pe la Catherine, unde am rămas jumătate de oră. Catherine era vioaie, autoritară și întruna îndrăgostită. Prietenia cu ea era mai curând alegerea ei decât a mea. Dar mă credea fragilă, dezarmată și-mi plăcea asta. Adeseori îmi părea chiar minunată. Vedeam ceva poetic în indiferența mea, așa cum simțise și Bertrand înainte de a fi cuprins de acea dorință subită și exigentă de a mă poseda.

Era îndrăgostită de un verișor în perioada aia; îmi povesti în amănunt idila. Îi spusei că mergeam la prânz la niște rude de-ale lui Bertrand și realizai în acel moment că uitasem oarecum de Luc. Și-mi păru rău. De ce nu-i puteam înfățișa și eu lui Catherine vreo istorioară interminabilă și naivă de dragoste? Nici măcar nu se mira de asta. Deja fiecare dintre noi își juca rolul cu atâta convingere: ea povestea, eu ascultam, ea dădea sfaturi, eu nu-i mai dădeam atenție.

Vizita m-a deprimat. M-am dus la Luc fără cine știe ce entuziasm. Eram chiar înspăimântată: trebuia să vorbim, să ne purtăm amabil, să pară că ne distrăm. Aș fi vrut să iau prânzul singură, să răsucesc un borcan de muștar în mâini, să fiu ștearsă, ștearsă, cât se poate de ștearsă...

Când am sosit la Luc, l-am găsit pe Bertrand, care m-a prezentat soției unchiului său. Părea oarecum fericită, chipul ei trăda bunătate și frumusețe. Bine făcută, puțin grasuță, blondă, în sfârșit – frumoasă, dar fără agresivitate. Mi se părea genul de femeie pe care mulți bărbați ar dori s-o aibă pentru totdeauna, o femeie blândă, care i-ar face fericiți. Dar eu – eram blândă? Bertrand ar fi trebuit întrebat despre asta. Bineînțeles, îl luam de mână, nu făceam scene, îl mângâiam pe păr. Dar nu puteam suferi vocile ridicate, iar mâinile mele se delectau cu părul său, cald și des, ca al unui animal.

Françoise își arată imediat întreaga drăgălășenie. Îmi prezintă apartamentul, care părea luxos, îmi oferă ceva de băut, mă invită atentă și plină de dezinvoltură să șed într-un fotoliu. Nu mai resimțeam stânjeneala de odinioară din cauza fustei și a sweater-ului meu puțin uzate și deformat. Luc era la lucru și urma să vină. Mă gândeam că ar fi trebuit să arăt probabil ceva interes de fațadă pentru profesia lui, ceea ce nu fusese niciodată în intenția mea. Aș fi vrut să-i întreb pe oameni: „Sunteți îndrăgostiți? Ce mai citiți?“, dar profesia lor – adesea primordială în ochii lor – nu prezenta interes pentru mine.

– Dumneata chiar pari preocupată, a remarcat Françoise râzând. Mai vrei puțin whisky?

– Desigur.

– Dominique are deja o reputație de bețivană, a spus Bertrand. Știți de ce?

Se ridică brusc și veni lângă mine, dându-și importanță:

– Are buza de sus puțin scurtă; când bea și închide ochii, pare înfierbântată, și nu din cauza băuturii.

În timp ce vorbea, îmi prinsese buza superioară între degetul mare și arătător. Îi făcea semn lui Françoise spre mine, de parcă eram un cățel. Am început să râd și mi-a dat drumul. Luc tocmai intra.

Când l-am văzut, mi-am spus, încă o dată, dar puțin înciudată acum, că este foarte chipeș. M-am simțit puțin rău din cauza asta, ca ori de câte ori nu puteam pune mâna pe ceva râvnit. Rareori râvneam ceva, dar simțisem repede dorința de a prinde acest chip între mâini, de a-l strânge cu violență între degete, de a-mi apăsa gura pe această gură plină, puțin lungită. Cu toate acestea, Luc nu era frumos. Ulterior aveam să aud deseori aceste spuse. Dar ceva din trăsăturile sale făcea ca acest chip, pe care-l zărisem de două ori, de mii de ori să-mi fie mai familiar decât cel al lui Bertrand, de mii de ori mai puțin străin, de mii de ori mai de dorit decât cel al lui Bertrand, care-mi plăcea totuși.

Intră, ne salută și se așază. Era uluitor cum putea sta nemișcat. Vreau să spun că în înțeleptele gesturilor sale, în felul în care trupul său se lăsa în voie era ceva tensionat, reținut ce stârnea îngrijorarea celor care-l priveau. Se uita cu interes la Françoise. Eu eram cu ochii la el. Nu-mi mai amintesc la ce se refereau discuțiile noastre. Bertrand și Françoise vorbeau cel mai mult. De altfel aceste momente de preambul îmi provoacă amintiri neplăcute. Mi-ar fi ajuns pe atunci puțină prudență, puțin spațiu pentru a scăpa de el. În schimb, îmi amintesc cu nespuse plăcere de prima dată când mă făcuse fericită. Doar gândul de a descrie aceste prime momente,